

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางข้อมูลประกอบคำบรรยาย ดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ
- ตอนที่ 2 ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ และความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร
- ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ

1. เพศ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 96.85 เป็นเพศชาย และร้อยละ 3.15 เป็นเพศหญิง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	123	96.85
หญิง	4	3.15
รวม	127	100

2. อายุ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 48 มีอายุระหว่าง 45-49 ปี รองลงมา ร้อยละ 18.9 มีอายุระหว่าง 40-44 ปี และ 50-54 ปี และร้อยละ 14.2 มีอายุระหว่าง 55-59 ปี โดยอายุสูงสุด 58 ปี อายุสุด 40 ปี อายุเฉลี่ย 48.72 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.5 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
40 - 44	23	18.9
45 - 49	61	48
50 - 54	24	18.9
55 - 59	18	14.2
รวม	127	100

อายุสูงสุด 58 ปี

อายุเฉลี่ย 48.72 ปี

อายุต่ำสุด 40 ปี

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.5

3. ระดับการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 77.16 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 8.66 จบการศึกษาระดับ ปวส. , อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และร้อยละ 7.09 จบการศึกษาระดับ ม.6 , ปวช. หรือเทียบเท่า และปริญญาโทหรือสูงกว่า ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ม.6, ปวช. หรือเทียบเท่า	9	7.09
ปวส. , อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	11	8.66
ปริญญาตรี	98	77.16
ปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท	9	7.09
รวม	127	100

4. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50.39 จบสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร และร้อยละ 13.38 จบสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

สาขาวิชาที่จบการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่งเสริมการเกษตร	64	50.39
เกษตรศาสตร์	17	13.38
เกษตรกรรม	10	7.87
พืชศาสตร์	6	4.72
ส่งเสริมและสื่อสารการเกษตร	5	3.94
เทคโนโลยีการเกษตร	5	3.94
พืชไร่	3	2.36
สัตวบาล	1	0.8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สาขาวิชาที่จบการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สัตวปีก	1	0.8
ภูมิศาสตร์	1	0.8
การพัฒนาชุมชน	1	0.8
ธุรกิจเกษตร	1	0.8
บริหารธุรกิจ	1	0.8
เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์	1	0.8
บริหารการศึกษา	1	0.8
รวม	127	100

5. ระดับตำแหน่งทางราชการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 62.21 มีระดับตำแหน่งทางราชการเป็น เกษตรอำเภอระดับ 7 รองลงมา ร้อยละ 32.28 มีระดับตำแหน่งทางราชการเป็นผู้ช่วยเกษตรอำเภอระดับ 6 และ ร้อยละ 5.51 มีระดับตำแหน่งทางราชการเป็น เกษตรอำเภอระดับ 6 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับตำแหน่งทางราชการ

ระดับตำแหน่งทางราชการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรอำเภอระดับ 7	79	62.21
เกษตรอำเภอระดับ 6	7	5.51
ผู้ช่วยเกษตรอำเภอระดับ 6	41	32.28
รวม	127	100

6. อายุราชการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 70 มีอายุราชการในช่วงอายุ 21 – 30 ปี รองลงมา ร้อยละ 15.6 มีอายุราชการอยู่ในช่วง 10 – 20 ปี ร้อยละ 12.6 มีอายุราชการอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี ร้อยละ 0.8 มีอายุราชการมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป โดยดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกอายุราชการ

อายุราชการ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10 – 20	21	16.60
21 – 30	89	70
31 – 40	16	12.6
มากกว่า 40	1	0.8
รวม	127	100

อายุราชการสูงสุด 43 ปี

อายุราชการเฉลี่ย 24.72 ปี

อายุราชการต่ำสุด 15 ปี

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.68

7. ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 58.3 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งอยู่ในช่วง 1 – 10 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.3 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง อยู่ในช่วง 11 – 20 ปี ร้อยละ 11 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และร้อยละ 2.4 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งน้อยกว่า 1 ปี โดยมีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งสูงสุด 30 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่ำสุด 4 เดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งเฉลี่ย 10.64 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.4 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	3	2.4
1 – 10	74	58.3
11 – 20	36	28.3
21 – 30	14	11
รวม	127	100
ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งสูงสุด	30 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.4
ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่ำสุด	4 เดือน	
ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งเฉลี่ย	10.64 ปี	

8. สถานภาพการสมรส

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 92.13 แต่งงานแล้ว รองลงมา ร้อยละ 3.15 โสด และหย่าหรือแยกกันอยู่ และร้อยละ 1.57 หม้าย ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แต่งงาน	117	92.13
โสด	4	3.15
หย่าหรือแยกกันอยู่	4	3.15
หม้าย	2	1.53
รวม	127	100

9. ศาสนา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 98.43 นับถือศาสนาพุทธ และ ร้อยละ 1.57 นับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	125	98.43
คริสต์	2	1.57
รวม	127	100

10. ระดับเงินเดือนปัจจุบัน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 34.6 มีระดับเงินเดือนปัจจุบันอยู่ในช่วงระหว่าง 20,971 – 23,710 บาท รองลงมา ร้อยละ 25.2 มีระดับเงินเดือนปัจจุบันอยู่ในช่วงระหว่าง 23,711 – 27,930 บาท ร้อยละ 24.4 มีระดับเงินเดือนปัจจุบันอยู่ในช่วงระหว่าง 17,581 – 20,970 บาท ร้อยละ 15.8 มีระดับเงินเดือนปัจจุบันอยู่ในช่วงระหว่าง 12,160 – 17,580 บาท โดยมีระดับเงินเดือนปัจจุบันสูงสุด 27,930 บาท ระดับเงินเดือนปัจจุบันต่ำสุด 12,160 บาท ระดับเงินเดือนปัจจุบันเฉลี่ย 21,614.33 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3361.14 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเงินเดือนปัจจุบัน

ระดับเงินเดือนปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12,160 – 17,580	20	15.8
17,581 – 20,970	31	24.4
20,971 – 23,710	44	34.6
23,711 – 27,930	32	25.2
รวม	127	100

ระดับเงินเดือนปัจจุบันสูงสุด 27,930 บาท ระดับเงินเดือนปัจจุบันเฉลี่ย 21,614.33 บาท

ระดับเงินเดือนปัจจุบันต่ำสุด 12,160 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3361.41

11. ภูมิฐานะเดิม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 61.42 มีภูมิฐานะเดิมอยู่ในภาคเหนือ รองลงมา ร้อยละ 14.96 มีภูมิฐานะเดิมอยู่ในภาคใต้ ร้อยละ 14.17 มีภูมิฐานะเดิมอยู่ในภาคกลาง และร้อยละ 9.45 มีภูมิฐานะเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิฐานะเดิม

ภูมิฐานะเดิม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาคเหนือ	78	61.42
ภาคใต้	19	14.96
ภาคกลาง	18	14.17
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12	9.45
รวม	127	100

12. การรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.10 มีการรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรจากวารสารและ ร้อยละ 37.8 มีการรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรจากเอกสารราชการ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

การรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วารสาร	103	81.10
เอกสารราชการ	48	37.80
ผู้บังคับบัญชา	41	32.28
โทรทัศน์	17	13.39
วิทยุ	9	7.09
หนังสือพิมพ์	6	4.72
การสัมมนา	3	2.36
การฝึกอบรม	3	2.36
การประชุม	1	0.79
รวม	127	100

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ 1 คน สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

13. ประสิทธิภาพในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 51.48 มีประสิทธิภาพในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร และ ร้อยละ 48.82 ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ประสิทธิภาพในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	65	51.18
ไม่มี	62	48.52
รวม	127	100

14. จำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 58.46 มีจำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย 1 – 2 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 23.08 มีจำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย มากกว่า 5 ครั้ง และร้อยละ 18.46 มีจำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย 3 – 5 ครั้ง ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย

จำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัย (ครั้ง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2	38	58.46
3-5	12	18.46
มากกว่า 5	15	23.08
รวม	127	100

การส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอให้ข้อมูลว่า สำนักงานเกษตรอำเภอ มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางบริการแบบเบ็ดเสร็จในด้านการเกษตร ส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีด้านการผลิตพืช ในลักษณะการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) โดยเน้นการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ทดแทนการนำเข้า และผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้เพียงพอแก่ผู้บริโภค บริการข้อมูลสารสนเทศ จัดทำแปลงสาธิต เผยแพร่เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ฝึกอบรม ในเรื่องของการผลิตพืชทุกด้านตั้งแต่ การผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสนับสนุนธุรกิจการเกษตร ได้รับความรู้จากแหล่งวิชาการ ผลงานวิจัย สถาบันการศึกษาและส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งภาคเอกชน ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ ศึกษาข้อมูล ปัญหา สาเหตุ ความต้องการของชุมชน โดยให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือที่เรียกว่าเป็นแผนชุมชน จากชุมชน ปฏิบัติโดยชุมชน เพื่อชุมชน เช่น การให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน โครงการเพื่อช่วยแก้ปัญหาการเกษตรของเกษตรกร เป็นต้น

ในส่วนองวิธีการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอ มีวิธีการส่งเสริมการเกษตรดังนี้

1. วิธีการส่งเสริมรายบุคคล เนื่องจากเกษตรกรส่วนมากต้องการศึกษา การส่งเสริมแบบรายบุคคล จะมีความจำเป็นมากและได้ผลดี
2. วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม วิธีนี้จะใช้ได้เป็นบางเวลา โอกาสที่จะมีการส่งเสริมลักษณะนี้ จะทำในสถานที่เหมาะสม เกษตรกรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เช่น การสาธิต การประชุม เป็นต้น
3. วิธีการส่งเสริมผ่านสื่อมวลชน โดยการใช้สื่อ สิ่งพิมพ์ หรือผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน วิธีการส่งเสริมแบบนี้จะใช้ในกรณีเร่งด่วน ช่วงฤดูฝน หรือพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรอยู่ห่างไกล ทุกกันดาร

วิธีการส่งเสริมการเกษตร นอกจากจะใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัจจุบันยังมีการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตามโครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านการเกษตร ทำหน้าที่นำวิชาการที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแล้วถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ในลักษณะเกษตรกรสอนเกษตรกร หรือเรียกว่าเป็นโรงเรียนเกษตรกร โดยให้เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการเกษตรเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และมีเกษตรกรตำบลเป็นที่ปรึกษาและเสริมเหตุผลทางวิชาการนอกจากจะมีการถ่ายทอดความรู้ ที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแล้วยังมีการจัดตั้งจุดสาธิตถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อบริการข้อมูล ศึกษา ทดสอบ พัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร ให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรได้นำความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ไปประกอบอาชีพการเกษตร ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับครัวเรือน และให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ในระดับชุมชน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ มี การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านการคิดการวิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันพัฒนาการผลิตการแปรรูป การตลาด รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

การนำผลงานการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 16 จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอตามผลงานวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตร

การนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านวิชาการเกษตรและด้านส่งเสริมการเกษตร	95	74.80
ด้านส่งเสริมการเกษตร	13	10.24
ด้านวิชาการเกษตร	8	6.30
ไม่ได้นำมาใช้	11	8.66
รวม	127	100

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ให้ข้อมูลว่า งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่กว้าง ทำงานกับคนและพืช ซึ่งจะต้องมีวิชาการเกษตรใหม่ ๆ เข้ามาปรับปรุงให้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้อาชีพการเกษตรสามารถสร้างรายได้ มีผลผลิตสูง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.8) จึงมีการนำผลงานวิจัยทางด้านวิชาการเกษตรและด้านส่งเสริมการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยใช้งานวิจัยทั้งสองด้านควบคู่กัน ไปเพื่อเป็นแนวทางการเกษตรและเพื่อถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากผลงานวิจัย พบว่า ในส่วนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลงานวิจัยจะช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพิ่มความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ช่วยในการพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สร้างความสำเร็จให้กับงานส่งเสริมการเกษตร และในส่วนของเกษตรกร คือ การได้รับความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพ การเพิ่มผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น และได้ราคาดี ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับเกษตรกร ลดความเสี่ยงและช่วยให้ได้รับรับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

ผลงานวิจัยนับเป็นเมนูหรือทางเลือกใหม่ ที่สามารถนำเสนอให้กับเกษตรกรพิจารณาได้ ทั้งนี้เพราะ ผลงานวิจัยเป็นข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้ามาแล้ว มีความน่าเชื่อถือ สามารถอ้างอิงได้ เป็นเหตุเป็นผล มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ สามารถนำไปปฏิบัติหรือปรับใช้ให้เหมาะสมได้ตามศักยภาพของพื้นที่ เหมาะสมกับยุคข่าวสารและสถานการณ์ปัจจุบัน และในปัจจุบันเกษตรกรมีความตื่นตัวและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ผลงานวิจัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร

เพื่อนำไป ปฏิบัติสร้างความก้าวหน้า มีความมั่นคงในชีวิตสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของตลาด และสามารถแก้ปัญหาการเกษตรได้หรือนำมาปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีความพร้อม และเหมาะสมกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม

และมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบางส่วน(ร้อยละ8.66) ที่ไม่ได้นำผลงานวิจัยทั้งทางด้าน วิชาการและทางด้านการเกษตร มาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมโดยให้เหตุผลว่า เป็นเพราะ เกษตรกรยังไม่มีความมั่นใจเพียงพอ

ตัวอย่างผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ นำ มาใช้ประโยชน์ในการวางแผน และการปฏิบัติงานมีดังต่อไปนี้

- การส่งเสริมการเกษตรแบบให้เกษตรกรมีส่วนร่วม
- กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
- การปลูกถั่วเขียวแบบเป็นแถวเป็นแนวเปรียบเทียบกับการหว่านของเกษตรกร
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- การทำตัวเป็นกันเองเพื่อความสนิทสนม ในการยอมรับของเกษตรกร
- ความคิดเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดต่อแผนพืชเศรษฐกิจ
- ปัญหาเกษตรกรประสบความล้มเหลวด้านการผลิตสินค้าที่ไม่ได้ราคา
- การพัฒนาสถาบันเกษตรกร
- การแสดงออกในการบริหารของเกษตรกรอำเภอตามการรับรู้ของผู้บริหารงานส่งเสริม การเกษตรระดับจังหวัดและระดับตำบล
- การส่งเสริมการผลิตข้าวสาลี
- การส่งเสริมการผลิตข้าวบาร์เลย์
- การส่งเสริมการผลิตลำไยในภาคเหนือ
- การใช้สารเคมีที่ถูกต้องต่อชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ
- การทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่
- ความต้องการในการใช้สื่อในการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล

แหล่งที่มาของผลงานวิจัย

ผลงานวิจัยต่าง ๆ จะดำเนินการค้นคว้าตามสถาบันวิจัยค้นคว้า และสถานที่ทดลองต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยที่มีการสอนวิชาส่งเสริมการเกษตร วิทยาลัยเกษตร โครงการหลวง กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตรจังหวัด กองเศรษฐกิจการเกษตร หน่วยงาน เอกชน เป็นต้น

ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ประสบอยู่เป็นประจำมีดังนี้

ปัญหาที่เกิดจากเกษตรกร พบว่า

- เกษตรกรขาดความกระตือรือร้น ขาดความจริงจังต่ออาชีพการเกษตร
- เกษตรกรมีการตัดสินใจในการยอมรับเทคโนโลยีช้า หรือไม่ยอมรับความรู้และเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรต้องอาศัยระยะเวลา แต่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีระยะเวลาจำกัด
- เกษตรกรมีความรู้น้อย ขาดวิสัยทัศน์ ปฏิบัติงานแบบเอาอย่างกันโดยไม่วิเคราะห์ขาดการเรียนรู้เปรียบเทียบ ขาดการนำวิชาการมาปรับปรุงการเกษตร
- เกษตรกรมีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกันมาก
- เกษตรกรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
- ขาดการรวมกลุ่มที่จะดำเนินการร่วมกัน หรือรวมกลุ่มกันได้ไม่จริงจัง ไม่เข้มแข็ง
- เกษตรกรไม่ทราบปัญหาของตนเอง มีปัญหานี้สิน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง
- เกษตรกรรายย่อยขาดเงินทุนในการดำเนินงานของตนเอง ต้องพึ่งพานายทุนถูกต้องดูแลไม่สามารถตัดสินใจในการผลิตได้
- เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมองไม่เห็นประโยชน์ของงานส่งเสริมการเกษตร
- เกษตรกรไม่มีการทำแผนการผลิต ขาดการจัดการไร่นา
- เกษตรกรบางรายมีพื้นที่ทำการเกษตรมาก แต่มีงบประมาณน้อย
- เกษตรกรบางพื้นที่เป็นชาวเขา มีการศึกษาน้อย ไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ มีปัญหาเรื่องการสื่อสาร ไม่ยอมพูดภาษาไทยและไม่ให้ความสนใจต่อการส่งเสริมการเกษตร
- สังคม ชุมชน เกษตรกร ตั้งความหวังว่าจะได้รับการบริการจากรัฐฟรีทุกด้าน

ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น พบว่า

- ขาดแหล่งน้ำชลประทานต้องอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากระบบชลประทานในพื้นที่ยังมีน้อย แหล่งน้ำใช้ได้เฉพาะฤดูฝนขาดแหล่งน้ำทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
- โรคแมลงศัตรูพืชระบาด สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง มีปัญหาการคื้อยาของแมลงศัตรูพืช มีการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น

- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมี
- การผลิตสินค้าเกษตรมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาแพง
- ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน ไม่คงใจ ผลิตแล้วจำหน่ายไม่ได้ราคา เกษตรผลิตพืชตามราคาของผลผลิต
- ปัญหาด้านตลาดรองรับผลผลิต ไม่มีตลาดรองรับล่วงหน้า
- ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากตลาดกลาง ห่างไกลจากตัวจังหวัด
- ขาดแคลนแรงงานในการทำการเกษตร
- ขาดการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐ
- ธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ความแปรปรวนของสภาพอากาศทำให้ต้นทุนการผลิตสูง มีความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น
- สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซาก หรือน้ำท่วมซ้ำซาก ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน
- พื้นที่เป็นป่าเขา มีความลาดชัน เกิดการพังทลายของหน้าดิน
- พื้นที่มีจำนวนจำกัด เนื่องจากอยู่ในเขตป่าสงวน เขตอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า

- เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในความรู้ของตนเองและไม่มั่นใจในงานส่งเสริมการเกษตร
- อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ยังมีน้อย ไม่ครบทุกตำบล
- เจ้าหน้าที่มีงานประจำและงานที่ต้องปฏิบัติมาก จนทำอะไรไม่ทันต่อเหตุการณ์
- จิตความสามารถของเจ้าหน้าที่มีจำกัดต่องาน และความรู้ ไม่ทันภาคเอกชน
- การตลาดเป็นขีดจำกัดของเจ้าหน้าที่ และการตัดสินใจของเกษตรกร
- เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมในเรื่องของการเลื่อนขั้น
- ขาดความชัดเจนในส่วนของการบริหารระดับสูง
- เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงานส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงาน เช่น การส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น
- การติดตามงานของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทำได้น้อยมาก
- แผนงานในส่วนที่ราชการกำหนดมีความล่าช้า ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานในส่วนในระดับพื้นที่

- นโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหาร การเมือง ไม่แน่นอน ไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมการเกษตรระหว่างรัฐกับเกษตรกร
- หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังไม่ประสานการทำงานเท่าที่ควรขาดการบูรณาการของหน่วยงานต่าง ๆ

ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับคนในอาชีพอื่น ๆ ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องคำนึงถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ และพยายามร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อขจัดปัญหา นำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นประเด็นในการวิจัย หรือหาทางแก้ไข โดยใช้หลักการและวิธีการส่งเสริมการเกษตรเข้าช่วยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

และจากคำถามที่ว่า ในอนาคตเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอควรจะมีการนำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรมาเป็นแนวทางในการวางแผนและปฏิบัติงานหรือไม่ ผลของข้อมูลที่ได้รับ สรุปได้ว่า ผลงานวิจัยเป็นผลของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่แท้จริง ผู้วิจัยในขณะนั้นจะต้องทำจริงและรัดกุม ทำให้ผลการวิจัยออกมามีความถูกต้องค่อนข้างสูง เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวางแผน การปฏิบัติงาน หรือแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี ผลงานวิจัยช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มในด้านต่าง ๆ ที่จะต้องปรับใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ (ร้อยละ 100) จึงเห็นด้วยกับการนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร มาใช้ในการวางแผน และการปฏิบัติงาน โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการทำการเกษตร ตั้งแต่ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ดังนั้น แนวทางหรือการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรจึงต้องให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

ผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในส่วน of เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ดังนั้น เมื่อได้รับผลงานวิจัยมาแล้วควรอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการวางแผนส่งเสริมการเกษตร และนำไปให้เกษตรกรปฏิบัติ อีกทั้งปัจจุบันเทคโนโลยีข่าวสารมีการก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นมาก ขอบข่ายของการยอมรับความรู้กว้างขวางขึ้น หากไม่นำผลงานวิจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรมาใช้ อาจจะทำให้การปฏิบัติงานลำบากมากขึ้น นอกจากนี้ผลงานวิจัยยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อปรับปรุงแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้งานที่ดี และถูกต้องตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยเฉพาะงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ และที่นำมาใช้ในหน้าที่ได้ ต้องนำมาขยายผล

และวางแผนเผยแพร่ตามความต้องการของเกษตรกรที่มีปัญหาตามศักยภาพที่เป็นไปได้ ทำให้เกษตรกรยอมรับในงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอ ในช่วงที่เจ้าหน้าที่ออกส่งเสริมในพื้นที่

การเกษตรในปัจจุบันมีการพัฒนาก้าวไกล ทั้งภายในและภายนอกประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การตลาด การใช้เทคโนโลยีการเกษตร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำผลงานวิจัยมาประกอบการพิจารณา เพื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะได้นำผลงานวิจัยไปประกอบการวางแผน และการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพิ่มประสิทธิภาพงานส่งเสริมการเกษตรให้บรรลุตามเป้าหมาย และเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตเพิ่มรายได้ และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตร และส่งเสริมการเกษตรต่อไป

ตอนที่ 2 ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการด้านส่งเสริมการเกษตร

2.1 งานวิจัยด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ด้านการวิจัยเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการในระดับมากทุกหัวข้อวิจัยโดย วิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่างๆ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.84 สื่อมวลชน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.77 ระบบข่าวสารทางการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 การอบรมทางส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.91 ยุทธวิธีในการเข้าถึงเกษตรกรที่ยากจน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.88 การบริหารหรือการจัดการการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17 การผสมผสานการใช้สื่อสารการเกษตรในกิจกรรมเฉพาะกิจ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.86 และการยอมรับนวัตกรรมการเกษตรของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.65

ตารางที่ 17 ระดับความต้องการลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยี	ระดับความต้องการ			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
วิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ	3.84	0.84	มาก	7
สื่อมวลชน	3.77	0.79	มาก	8
ระบบข่าวสารทางการเกษตร	4.18	0.76	มาก	2
การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น	4.45	0.69	มาก	1
การอบรมทางการส่งเสริมการเกษตร	3.91	0.78	มาก	4
ยุทธวิธีในการเข้าถึงเกษตรกรที่ยากจน	3.88	0.87	มาก	5
การบริหารหรือการจัดการการถ่ายทอดเทคโนโลยี	4.17	0.78	มาก	3
การผสมผสานการใช้สื่อสารการเกษตรในกิจกรรมเฉพาะกิจ	3.86	0.75	มาก	6
การยอมรับนวัตกรรมการเกษตรของเกษตรกร	3.65	0.85	มาก	9
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	0.91	มาก	

2.2 งานวิจัยด้านการพัฒนาเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเกษตรกร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อวิจัย โดย สภาพการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.82 สภาพทางสังคมที่สำคัญต่องานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.61 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.88 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09 การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17 การพัฒนาความเป็นผู้นำของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02 โอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.69 การพัฒนาและช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09 การดำเนินธุรกิจการเกษตรของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.91 การให้การศึกษาแก่เกษตรกรเกี่ยวกับสวัสดิการของรัฐ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.62 การพัฒนาอาชีพการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.03 การผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02 ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.96 และ สิ้นเชื้อการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.99

ตารางที่ 18 ระดับความต้องการลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเกษตรกรของเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเกษตรกร	ระดับความต้องการ			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
สภาพการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น	3.82	0.87	มาก	11
สภาพทางสังคมที่สำคัญต่องานส่งเสริมการเกษตรของ เกษตรกร	3.61	0.91	มาก	14
สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	3.88	0.91	มาก	10
การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็น ประโยชน์	4.09	0.88	มาก	3
การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาเกษตรกร	4.17	0.87	มาก	1
การพัฒนาความเป็นผู้นำของเกษตรกร	4.02	0.81	มาก	6
โอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นของเกษตรกร	3.69	0.75	มาก	12
การพัฒนาและช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร	4.09	0.71	มาก	2
การดำเนินธุรกิจการเกษตรของเกษตรกร	3.91	0.98	มาก	9
การให้การศึกษาแก่เกษตรกรเกี่ยวกับสวัสดิการของรัฐ	3.62	0.98	มาก	13
การพัฒนาอาชีพการเกษตร	4.03	0.79	มาก	4
การผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร	4.02	0.68	มาก	5
ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร	3.96	0.85	มาก	8
สินเชื่อการเกษตร	3.99	0.88	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวม	3.92	0.85	มาก	

2.3 งานวิจัยด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีท้องถิ่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ด้านการวิจัยเพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการในระดับมากทุกหัวข้อวิจัย โดย เทคโนโลยีของเกษตรกรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.82 เทคโนโลยีของสถาบันวิจัย มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.96 การทดสอบเทคโนโลยีที่สูงเกินไปเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.80 การดัดแปลงเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิมของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.93 การใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.04 การตลาดการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.13 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.65 การจัดการฟาร์ม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.82 เทคนิคเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.65 ภูมิปัญญาชาวบ้าน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18 การทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15 และเทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.13

ตารางที่ 19 ระดับความต้องการลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อprungเทคโนโลยีในท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่น	ระดับความต้องการ			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
เทคโนโลยีของเกษตรกรที่มีอยู่ในท้องถิ่น	3.82	0.85	มาก	9
เทคโนโลยีของสถาบันวิจัย	3.96	1.03	มาก	6
การทดสอบเทคโนโลยีที่สูงเกินไปเพื่อปรับปรุงให้ เหมาะสมกับสภาพของเกษตรกร	3.80	0.90	มาก	10
การดัดแปลงเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิมของเกษตรกร	3.93	0.96	มาก	7
การใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร	4.04	0.83	มาก	5
การตลาดการเกษตร	4.13	0.93	มาก	4
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานส่งเสริมการเกษตร	3.65	0.80	มาก	11
การจัดการฟาร์ม	3.82	0.87	มาก	8
เคหกิจเกษตร	3.65	0.74	มาก	12
ภูมิปัญญาชาวบ้าน	4.18	0.84	มาก	1
การทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ	4.15	0.76	มาก	2
เทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร	4.13	0.74	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	0.85	มาก	

2.4 งานวิจัยด้านการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับอำเภอ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการในระดับมากทุกหัวข้อวิจัย โดย การบริหารการส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.03 การประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.91 การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.84 ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.12 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02 การใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.92 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 คอมพิวเตอร์ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.94 และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.93

ตารางที่ 20 ระดับความต้องการลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรของ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
การบริหารการส่งเสริมการเกษตร	4.03	0.80	มาก	3
การประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร	3.91	0.77	มาก	8
การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร	3.84	0.78	มาก	9
ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	4.12	0.85	มาก	2
การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	4.02	0.88	มาก	4
การใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร	3.92	0.86	มาก	7
ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	4.45	0.75	มาก	1
คอมพิวเตอร์	3.94	1.04	มาก	5
เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.93	1.04	มาก	6
ค่าเฉลี่ยรวม	4.02	0.86	มาก	

ตารางที่ 21 ลักษณะงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ระดับอำเภอ

ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการ	ระดับความต้องการ			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยี	3.97	0.91	มาก	2
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเกษตรกร	3.92	0.85	มาก	4
ด้านการวิจัยเพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น	3.94	0.85	มาก	3
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร	4.02	0.86	มาก	1
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.87	มาก	

นอกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ จะมีความต้องการงานวิจัยในแต่ละด้าน
อยู่ในระดับมากแล้ว ก็ยังมีความสนใจในหัวข้อวิจัยอื่น ๆ ด้วย ดังนี้

- พิษเฉพาะในท้องถิ่น
- วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ทันสมัยในการส่งเสริมการเกษตร
- การลดขั้นตอนการทำงานของหน่วยงาน
- การประสานงานของหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เครื่องจักรกลการเกษตร
- การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ราคาปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม
- การผสมผสานเทคโนโลยีการเกษตรกับภูมิปัญญาชาวบ้าน
- การยอมรับระหว่างเกษตรกรผู้ถ่ายทอดความรู้กับเกษตรกร
- การกระจายอำนาจในการตัดสินใจส่งเสริมการเกษตรตามศักยภาพของท้องถิ่น

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ให้ความเห็นว่า ผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดย ทำให้เกิดความรู้ใหม่เพื่อเป็นการเพิ่มพูนวิทยาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.35 ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.02 ช่วยในการกำหนดนโยบายและวางแผนได้อย่างถูกต้อง มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.21 ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและดียิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09 ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของนักบริหารในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจปัญหาได้ดี และมีประสิทธิภาพมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.22 ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.22 ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้เกิดความมั่นใจในการที่จะนำเอาวิทยาการแผนใหม่ไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.30 ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรสามารถช่วยกันแก้ปัญหาในการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.25 ช่วยให้เกษตรกรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผน หรือนโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.13 สามารถกำหนดมาเป็นแนวทางการวางแผนหรือนโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเกษตร มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17 ช่วยให้ผู้บริหารได้รับทราบข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อมูลที่สำคัญในการที่จะวินิจฉัย สั่งการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนนโยบาย มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.24 ช่วยปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างของงานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.26

ตารางที่ 22 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร	ระดับความคิดเห็น			
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ลำดับที่
ทำให้เกิดความรู้ใหม่เพื่อเป็นการเพิ่มพูนวิทยาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น	4.35	0.63	มาก	1
ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม	4.02	0.79	มาก	12
ช่วยในการกำหนดนโยบายและวางแผน ได้อย่างถูกต้อง	4.21	0.61	มาก	8
ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ได้อย่างถูกต้องและดียิ่งขึ้น	4.09	0.70	มาก	11
ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของนักบริหาร ในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจปัญหาได้ดีและมีประสิทธิภาพ	4.22	0.68	มาก	6
ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	4.22	0.66	มาก	6
ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้เกิดความมั่นใจในการที่จะนำเอาวิทยาการแผนใหม่ไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น	4.30	0.72	มาก	2
ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรสามารถช่วยกันแก้ปัญหาในการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน	4.25	0.66	มาก	4
ช่วยให้เกษตรกรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนหรือ นโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเกษตร	4.13	0.78	มาก	10
สามารถกำหนดมาเป็นแนวทางการวางแผนหรือ นโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาการเกษตร	4.17	0.73	มาก	9
ช่วยให้ผู้บริหารได้รับทราบข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อมูลที่สำคัญในการที่จะวินิจฉัย สั่งการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนนโยบาย	4.24	0.72	มาก	5
ช่วยปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างของงานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	4.26	0.73	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	0.70	มาก	

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีศึกษาทางการส่งเสริมการเกษตร

1. ด้านนโยบาย พบว่า

1.1 นโยบายมาจากเบื้องบน (TOP DOWN) นำไปใช้ไม่ได้กับทุกท้องถิ่น ไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรส่วนใหญ่ เผยแพร่ด้านวิชาการเกษตรมากเกษตรกรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้

1.2 ไม่มีนโยบายในการนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรไปใช้ประโยชน์ ทั้งที่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็น

1.3 ผู้บริหารมีนโยบายที่แตกต่างกัน ไม่ยึดถือหรือต่อเนื่องกับนโยบายเดิมที่วางไว้ โดยเฉพาะกรณีเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายในการนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรไปใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน แน่นนอน ไม่เปลี่ยนไปตามผู้บริหาร การเมือง กำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับศักยภาพ พื้นที่ เกษตรกร ประสานกับผู้บริหารระดับสูง ในการกำหนดนโยบายด้านการวิจัยให้มากกว่านี้ นำผลงานวิจัยที่เห็นว่าเป็นประโยชน์กับเกษตรกร ไปเผยแพร่ไปสู่เกษตรกร ผลิตรายงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เหมาะสมกับพื้นที่และสามารถปฏิบัติได้จริง และดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง พบว่า

2.1 ผู้บริหารระดับสูงบางคนไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ และไม่ยอมรับงานวิจัย ทำให้ผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

2.2 การสนับสนุนผลงานวิจัยไม่ได้รับความเป็นธรรม ใช้ระบบอุปถัมภ์ และมักเอื้อประโยชน์ในทางการเมือง มากกว่าที่จะแก้ปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร

2.3 ผู้บริหารระดับสูงขาดการวางแผนที่ดี ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร

2.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเนื่องจากผู้บริหารระดับสูงขาดการดูแลเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

2.5 การทำงานของระบบราชการมีขั้นตอนมากมาย ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ทันเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ควรจะให้ความสำคัญต่องานวิจัย ด้านการส่งเสริมการเกษตรเป็นกรณีพิเศษ สนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มขวัญ และกำลังใจ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ควรมีการประสานงานกับผู้บริหาร ระดับสูง (กรมส่งเสริมการเกษตร) เพื่อเสนอผลงานวิจัยและนำผลงานวิจัยไปให้กับเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดสู่เกษตรกร และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีส่วนร่วมในงานวิจัย เพื่อจะได้งานวิจัยที่ตรง ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นำมาใช้ประโยชน์ได้จริง และตรงกับปัญหาและความต้องการของ เกษตรกร

3. ด้านแหล่งข้อมูล พบว่า

3.1 แหล่งข้อมูลหายากและมีน้อย โดยเฉพาะในชนบทห่างไกล ยังขาดทั้งความรู้ข่าวสาร และการบริการของรัฐ

3.2 แหล่งข้อมูลจากบางแห่งเชื่อถือไม่ได้ โดยเฉพาะจากหน่วยงานอื่นๆ ข้อมูลยังไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ข้อมูลยังขาดการสังเคราะห์และไม่ทันเหตุการณ์

3.3 ข้อมูลที่ได้จากเกษตรกรไม่ถูกต้อง 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากเกษตรกรบางรายไม่ให้ ข้อมูลที่เป็นความจริง

3.4 งานวิจัยที่เหมาะสมกับพื้นที่มีน้อย

3.5 ข้อมูลในการวิจัยแต่ละด้านมีน้อย ไม่พอที่จะกระตุ้นหรือเร่งเร้าให้เกษตรกรตื่นตัว พร้อมที่จะปฏิบัติ

3.6 ผลการวิจัยไม่มีการเผยแพร่ และขาดการประชาสัมพันธ์ การกระจายข่าวสารการวิจัย ลำช้า

ข้อเสนอแนะด้านแหล่งข้อมูล รัฐควรเปิดเผยข้อมูลให้เกษตรกรได้ทราบ นำผลงานวิจัยที่ ได้ผ่านคณะกรรมการหากเป็นประโยชน์ควรนำมาเปิดเผยต่อชุมชน มีการปรับปรุงข้อมูลอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางหรือส่งผลงานวิจัยที่ เป็นไปไว้ประจำที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพื่อสนับสนุนการทำงานของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการนำผลงานวิจัยไปใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการส่งเสริมการ เกษตรต่อไป

4. ด้านงบประมาณ พบว่า

- 4.1 ไม่มีงบประมาณรองรับและไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนงบประมาณไม่สอดคล้องกับปัญหาที่วงผลจากนักการเมือง ยืนยันหลักการ โดยอาศัยพวกพ้องและเขตพื้นที่ของตนเอง
- 4.2 ขาดงบประมาณสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานวิจัย
- 4.3 งบประมาณจัดสรรล่าช้า ไม่เอื้อประโยชน์ต่องานส่งเสริมการเกษตร ทำให้บางโครงการไม่สามารถดำเนินการได้
- 4.4 ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ทำให้งบประมาณลดลงไปมากและโครงการที่เป็นประโยชน์ ถูกตัดออกไป

ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้น เพื่อนำมาผลิตและเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร จัดสรรงบประมาณด้านเงินกองทุนให้มากขึ้น และการร่วมงานวิจัยกับหน่วยงานที่มีการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรจะสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการวิจัย

5. ด้านบุคลากร พบว่า

- 5.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังขาดประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น ความรู้ ความเข้าใจจริงเอาจริง ทัศนคติ ไม่มีประสบการณ์ และไม่ทันต่อเหตุการณ์ เป็นต้น
- 5.2 เจ้าหน้าที่ระดับบริหารมีมากเกินไป และไม่รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ
- 5.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 5.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัยมีศักยภาพรู้อยู่คนเดียว ไม่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้จากผลงานวิจัยสู่เกษตรกร

ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการฝึกอบรม หรือส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล และเพิ่มความสนใจในการปฏิบัติงานด้านขวัญและกำลังใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงาน

6. ด้านเวลา พบว่า

6.1 เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนงานหรือแผนปฏิบัติงานจริง เนื่องจากงานจริงมีมากกว่าปกติ

6.2 การทำวิจัยต้องใช้ระยะเวลามาก เมื่อถึงเวลาจริงผลของงานวิจัยได้อาจล่าสมัย

ข้อเสนอแนะด้านเวลา ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ในส่วนของการทำวิจัยควรจะใช้เวลาที่ไม่นานเกินไป และไม่ควรมุ่งทำวิจัยในเรื่องที่ใช้ระยะเวลานานเกินไป เพราะจะไม่ทันต่อเวลา และแก้ปัญหาไม่ได้ และระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร ควรจะเป็นอย่างน้อย 2 ฤดูกาลเพาะปลูก

7. อื่น ๆ พบว่า

7.1 เกษตรกรยังมองงานส่งเสริมการเกษตรเหมือนงานสงเคราะห์ คือรัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรฟรีทุกด้าน ซึ่งจะต้องเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรใหม่

7.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับผลงานวิจัยเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์

7.3 เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 23 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ด้านนโยบาย	72	69.23	1
2. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง	59	56.73	4
3. ด้านแหล่งข้อมูล	62	59.62	2
4. ด้านงบประมาณ	60	57.69	3
5. ด้านบุคลากร	58	55.77	5
6. ด้านเวลา	42	40.38	6
7. อื่น ๆ	16	15.38	7

8. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร
- 8.1 ควรทำการวิจัยในเรื่องที่เป็นปัญหา และความต้องการของเกษตรกร
- 8.2 เรื่องที่จะวิจัยควรมีความทันสมัย เหมาะสมกับพื้นที่ และผลของข้อมูลนั้นหน่วยงานในพื้นที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 8.3 ควรนำผลการวิจัยของสถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน หรือหน่วยงานวิจัยที่มีการวิจัยด้านการส่งเสริมการเกษตร ออกมาเผยแพร่สู่ผู้ปฏิบัติ โดยสรุปสาระที่สำคัญ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้สมกับประโยชน์ที่จะได้รับ และคุ้มค่ากับการลงทุน
- 8.4 ผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการประสานงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพไปยังหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับเกษตรกร หรือนำไปใช้ในการวางแผนและปฏิบัติงาน ต่อไป
- 8.5 ควรแบ่งงานวิจัยออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
  2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับเกษตรกร
  3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบาย และแผนงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร และตลาดสินค้าการเกษตรกับแนวทางการส่งเสริมการเกษตร
- 8.6 ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 8.7 งานวิจัยควรคำนึงถึง การนำไปปฏิบัติได้จริงในระยะเวลาอันสั้น ง่ายต่อการเข้าใจของบุคคลทั่วไป และไม่ควรยุ่งยากเกินไปกว่าที่เกษตรกรจะรับได้
- 8.8 การทำวิจัยควรมีการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ก่อนดำเนินการ เพื่อร่วมวางแผนงาน คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรได้อย่างเหมาะสม และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อหาข้อมูลและนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเกษตร
- 8.9 วิธีการวิจัยควรใช้แบบชุมชนมีส่วนร่วม โดยการใช้ขบวนการ PAR (Participatory Action Research)